หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานสอบสวนต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน
คำสำคัญ	บทบาทของพนักงานสอบสวน / การระงับข้อพิพาท
ชื่อนักศึกษา	ร้อยตำรวจโท เรวัต ทองประกอบ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป ทับอัตตานนท์ รองศาสตราจารย์ สุพล อิงประสาร
ระดับการศึกษา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
คณะ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี
พ.ศ.	2553

บทคัดย่อ

จากสภาพปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice Process) ของประเทศไทย เกิดจากปริมาณคดีที่เกิดขึ้นมีจำนวนมากและขาดมาตรการในการกันคดี ซึ่งก่อให้เกิดสภาพปัญหาความแออัดในเรือนจำ โดยปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวมิใช่ปัญหาของระบบราชทัณฑ์แต่เป็นปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันแก้ไขเพื่อหาแนวทางกำหนดรูปแบบและมาตรการไม่ ให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในชั้นอัยการและศาล เพราะในปัจจุบันทฤษฎีการลงโทษผู้กระทำผิด มิใช่แต่เพียงการลงโทษเพื่อการแก้แค้นและจะเกิดผลดีเสมอไป โดยเฉพาะเพื่อเป็นการลดปริมาณคดีเล็กๆ น้อยๆ หรือคดีที่ผู้กระทำผิดไม่สมควรรับโทษจำคุกเพราะจะส่งผลกระทบต่อสถานะทางสั งคม ทำให้เกิดรอยมลทิน (Stigma) เสมือนเป็นตราบาปทางสังคม จึงเห็นได้ว่ากระบวนการยุติธรรมของไทยนำแนวคิดหลักของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ความยุติธรรมเชิงฟื้นฟู (Restorative Justice) มาเป็นหนึ่งในหลักการที่สำคัญ ต่อการไกล่เกลี่ยข้อ - พิพาททางอาญาด้วย

ดังนั้น พนักงานสอบสวนในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเมื่อคดีอาญาเกิดขึ้นและมีหน้าที่อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างใกล้ชิด เห็นควรมีบทบาทในการหารูปแบบและไกล่เกลี่ยให้ยุติได้ในชั้นพนักงานสอบสวนเพื่อช่วยลดปริมาณคดีขึ้ นสู่ศาลและผู้ต้องขังล้นเรือนจำ จากการศึกษาร่างพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน พ.ศ... เพื่อนำมาปรับใช้เป็นบทบาทพนักงานสอบสวนของไทย

จากผลการศึกษาพนักงานสอบสวนมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากสามารถยุติข้อพิพาททางอาญาในชั้นสอบสวน โดยไม่ต้ องนำคดีขึ้นสู่ ศาล โดยเป็นคนกลาง หรือคณะกรรมการเข้ามาเป็น

SPU CHONBURI

ผู้ทำการไกล่เกลี่ย โดยมีผลดีมากกว่าผลเสีย คือ ลดการนำคดีขึ้นสู่ศาล ประหยัดเวลา และงบประมาณภาครัฐ ทำให้เหยื่อได้รับโอกาส ในการเยียวยาโดยเร็ว และหากสามารถตกลงกันได้ในชั้นสอบสวน ก็เป็นผลดีต่อตัวผู้กระทำผิดที่ไม่ต้องมีประวัติการต้องหาคดีอาญาติดตัว ทำให้ทุกฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน แต่ควรมีผู้ที่มาทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยแต่งตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะ แยกจากพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ เพราะพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการสอบสวน พยานหลักฐาน รวมถึงการใช้มาตรการบังคับ การจับ ควบคุม และปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา ยังขาดมาตรการในการควบคุมโดยองค์กรภายนอกที่มีประสิทธิภาพ อันทำให้พนักงานสอบสวนใช้อำนาจเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และการที่พนักงานสอบสวนเป็นข้าราชการตำรวจซึ่งเป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่อยู่ใต้การบังคับบัญชาของฝ่ายการเมืองโดยตรง และ ไม่มีกฎหมายที่จะประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานสอบสวนจึงมักประสบปัญหาการถูกแทรกแซงในการปฏิบัติหน้าที่ ส่งผลต่อความรู้สึกและศรัทธาของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะต่อการสอบสวน และค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่อันไม่เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้เกิดปัญหาการแสวงหาช่องทาง หาผลประโยชน์จากประชาชน หรือผู้เกี่ยวข้องในคดีโดยทุจริต เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คู่กรณี

ปัญหาและอุปสรรคของร่างพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวน พ .ศ... ยังพบว่าการไกล่เกลี่ยในรูปของคณะกรรมการมีคณะกรรมการมา กเกินไป อาจมีปัญหาและอุปสรรค คือ เกิดความยุ่งยากในการประสานงานให้คณะกรรมการเข้าร่วมพิจารณาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจะเป็นการเพิ่มภาระให้กับพนักงานสอบสวนมากยิ่งขึ้น ปัญหาภาพลักษณ์ของตำรวจกับความไม่เชื่อถือของประชาชน จะทำให้ขาดความเชื่ อมั่นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยอย่างเป็นกลางได้จริงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และปัญหาจากสังคมที่อาจไม่ยอมรับว่าผู้กระทำผิดจะปฏิบัติตามเงื่อนไขในการไกล่เกลี่ยได้จริง นอกจากนั้นยังขาดความชั ดเจนเกี่ยวกับประเภทคดีที่สามารถไกล่เกลี่ยได้ และปัญหาด้านงบ ประมาณในการติดตาม สอดส่องดูแล เพื่อให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขในการไกล่เกลี่ย

โดยสรุป จากการที่พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่รัฐคอยอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนตามร่างพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นสอบสวนกำหนดแนวทางสมานฉันท์ระหว่างผู้ต้องหาและผู้ เสียหาย ลดระยะเวลาในการดำเนินคดี ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล เนื่องจากแนวทางสมานฉันท์อันเป็นแนวทางของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เมื่อมีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจะทำให้ระยะเวลาในการดำเนินคดีสั้นลง โดยตัดขั้นตอนการพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนโดย พนักงานอัยการและการพิจารณาพิพากษาในศาลลง แต่การจัดตั้ง

SPU CHONBURI

คณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีจำนวนมาก ทำให้สิ้นเปลืองกำลังคน งบประมาณของรัฐ เป็นการสร้างภาระงาน แสวงหาประโยชน์ เป็นต้น

SPU CHONBURI

Thesis Title	Standard Of Law Relating To The Role Of Inquiry Official Toward Mediating A Criminal Dispute At The Stage Of Inquiry
Keyword	The Role Of Inquiry Official / Settle A Dispute
Student	Pol. Lt. Rewat Thongprakob
Thesis Advisor	Assistant Professor Pratheep Thabattanont
	Associate Professor Supol Ingprasan
Level of Study	Master of Laws
Faculty	Graduate School, Sripatum University Chonburi Campus
Year	2010

ABSTRACT

Because of the problems on Criminal Justice Process of Thailand arising from the quantity of the cases which are substantially increasing and the lack of measure on cutting off the case have consequently resulted in the problem of congested condition in the prison and that such problem and hindrance is not the problem of the correctional system, but rather, it is the problem of the whole justice process which all parties must join hands in making the corrections in order to find the solution in prescribing the pattern and measure to prevent the cases from being forwarded to the justice process in the stage of the Public Prosecutor and Court. At present, the theory of punishment against an offender is not only an infliction of a revengeful punishment but also the expectation of an achievement of good result, particularly, in reducing the quantity of minor offences or a case which an offender should not be liable for punishment of imprisonment because such imprisonment will eventually affect social status of the offender causing the stigma on him as his social remorse. Therefore, it can be seen that the Justice Process of Thailand has adopted the approach principle on the concept of the Compromising/Restorative Justice as one of the important principle in mediating the criminal dispute, as well.

Therefore, an Inquiry Officer as the State competent official in Criminal Justice Process shall be held to be the originating point of the process upon the rising of a criminal case and shall have the duty to closely facilitate justice to the people as well as playing the role in finding the pattern on the reconciliation to settle the dispute at the stage of the Inquiry Officer in order to help

SPU CHONBURI

reduce the quantity of the cases to be brought to the Court and the overflowing of the prison inmates. (As a result of a study of the Bill on Criminal Dispute Mediation at Inquiry Stage, B.E… for adjustment for use as a role of Thai Inquiry Officers).

As a result of the study, an Inquiry Officer plays an important role due to the reason that he can put to an end a criminal dispute without the necessity to bring the case to court by acting as a mediator or a committee member to act as a mediator to settle the dispute which is more advantageous rather than disadvantageous; that is to say, the achievement on the reduction on the case to be brought to the Court, the saving of the time and the saving of the State's budget which obviously will result in the victim to have the chance of having been remedied rapidly and that it will be better off for the offender if a settlement can be reached at the stage of inquiry because he will have no criminal record and, eventually, the parties concerned will receive mutual benefits. However, there should be a mediator appointed to specifically perform duty in settling the dispute separately from the Inquiry Officer performing normal duty. Because the Inquiry Officer has the power in investigating the evidences including the use of measures on the enforcements, arrests, keeping under custody and provisional release of an offender coupled with the fact that there has still been a lack of an efficient controlling measure by an external body, therefore, he has exercised his power excessively over the scope prescribed by law. And because an Inquiry Officer is a police authority who is a civil service official directly under the command of political faction and there is no law to guarantee his independence in performing his duty, the Inquiry Officer will indeed face a problem of an intervention into his duty performance, thus, resulting in the feeling and faith of the public toward the Justice Process to be in an adverse manner, especially, toward the investigations and because of the reason that remuneration in consideration of his duty performances is not reasonably suitable in comparing with their responsibilities consequently resulting in him to eventually exploit benefits from the public or persons involved in the case through corruptions which will cause an injustice to the party to the case.

The problem and hindrance of the Bill on Criminal Dispute Mediation at Inquiry Stage, B.E... has also been noted that a mediation in the form of a Committee consists of excessive number of the members which may cause a problem and hindrance; that is the difficulty in a coordination to get the members to take part in mediating the dispute and that a compliance with

SPU CHONBURI

the Act will cause even more burden to the Inquiry Officer. The problem and image of the police authority and a non-reliability of the public will result in the lack of the confidence that the police authority can actually perform their duties in mediating the dispute neutrally in accordance with the intention of the law and problem from the social society which may not accept that the offender will actually comply with the mediating conditions. Moreover, there is a lack of a clarity in connection with the category of the cases which can be settled and problem on the budget for use in following up, watching over and looking after the offenders to comply with the mediating conditions.

In conclusion, due to the fact that an Inquiry Officer is a State competent official having the duty to facilitate justice to the people in according with the Bill on Criminal Dispute Mediation at Inquiry Stage prescribing the approaches on restoration between an alleged offender and the injured party, reduce the period of time in proceeding the case, reduce the quantity of the cases to be brought to the Court derived from the Restorative Justice approach, when there has been a mediation on a dispute, will definitely shorten the time on the proceeding of the case by way of cutting the step on the considerations of the evidences in the case file by the Public Prosecutor and a trial in Court. Any rate, the appointments of too many Dispute Mediating Committee members will result in the consumptions of the State personnel and budget and eventually the creation of burden and exploitation of benefits, etc.

SPU CHONBURI